

Τριμηνιαίος Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

Η έρευνα για την κατάρτιση του δείκτη πραγματοποιείται από την Εταιρεία Ανώτατων Στελεχών Επιχειρήσεων (**ΕΑΣΕ**), φορέα που εκφράζει και εκπροσωπεί το ανώτατο επαγγελματικό μάνατζμεντ στην Ελλάδα, με μέλη ανώτατα στελέχη των σημαντικότερων εταιρειών της χώρας, σε συνεργασία με την **ICAP**, ως τον μεγαλύτερο όμιλο παροχής υπηρεσιών προς επιχειρήσεις. Η έρευνα διεξάγεται κάθε τρίμηνο στα κορυφαία διευθυντικά στελέχη των μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων με σκοπό την καταγραφή των εκτιμήσεων τους για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και τις προβλέψεις τους για το εγγύς μέλλον.

Μεθοδολογία

Η έρευνα διεξάγεται στους CEO (Διευθύνοντες Συμβούλους, Προέδρους, Γενικούς Διευθυντές) των 2.080 μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων. Στον πληθυσμό αυτό προστίθενται τα μέλη της ΕΑΣΕ, έτσι ο πληθυσμός ανέρχεται σε 2.540. Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει 12 ερωτήσεις, η συμπλήρωση και καταχώρηση του οποίου γίνεται ηλεκτρονικά μέσω ειδικής online survey πλατφόρμας. Οι 10 βασικές ερωτήσεις αφορούν την τρέχουσα κατάσταση της οικονομίας και τις μελλοντικές προσδοκίες, ενώ στους CEO απευθύνονται 2 επιπλέον ερωτήσεις που αφορούν σημαντικά θέματα γενικότερου οικονομικού ενδιαφέροντος κατά την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας. Από το σύνολο των απαντήσεων στις 10 βασικές ερωτήσεις κατασκευάζεται ο γενικός δείκτης (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO General Index). Από τις απαντήσεις που αφορούν μόνο στην τρέχουσα οικονομική κατάσταση κατασκευάζεται ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Current status Index), ενώ από τις απαντήσεις που σχετίζονται με τις μελλοντικές εκτιμήσεις κατασκευάζεται ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Expectation Index). Η μετατροπή των απαντήσεων σε δείκτη και στη συνέχεια σε χρονολογική σειρά πραγματοποιήθηκε με την χρήση της μεθόδου net-balances (διαφορές θετικών-αρνητικών απαντήσεων)¹. Όλοι οι δείκτες είναι τριμηνιαίοι με βάση το 4^ο τρίμηνο του 2008 που πραγματοποιήθηκε η πρώτη έρευνα. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας περιλαμβάνει επιπλέον την ποσοστιαία κατανομή των απαντήσεων ανά ερώτηση, ενώ γίνεται ανάλυση των απαντήσεων ανάλογα με το μέγεθος των επιχειρήσεων οι οποίες διακρίθηκαν σε τρία στρώματα με κριτήριο την απασχόληση (Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις με απασχόληση που δεν υπερβαίνει τα 100 άτομα, μεγάλες επιχειρήσεις με 101-300 εργαζόμενους και πολύ μεγάλες επιχειρήσεις με 301 απασχολούμενους και άνω) και ανάλογα με τον τομέα δραστηριοποίησης όπου οι επιχειρήσεις διακρίθηκαν σε τρία στρώματα (αγροτικά προϊόντα-βιομηχανία-ενέργεια-κατασκευές, εμπόριο, υπηρεσίες). Το δείγμα ενημερώνεται σε κάθε έρευνα κατά ένα μικρό ποσοστό, ώστε να παρακολουθεί τις εξελίξεις των οικονομικών μεγεθών των επιχειρήσεων καθώς και τις μετακινήσεις των ανώτατων στελεχών.

¹ OECD, *Business Tendency Surveys-A handbook*, 2003

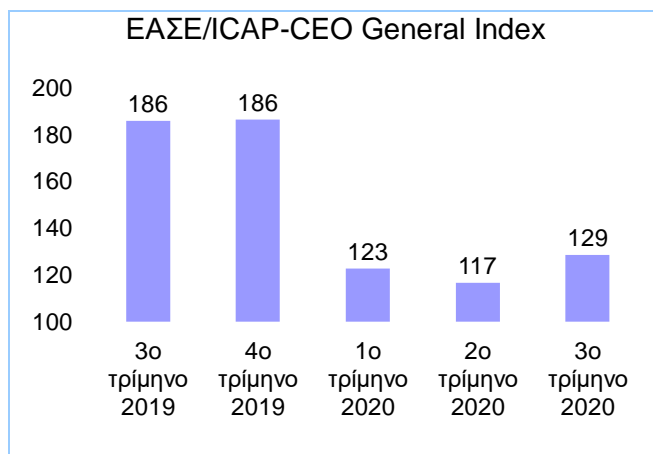
Οι τρέχουσες διεθνείς οικονομικές εξελίξεις και η κατάσταση στην Ελλάδα

Σύμφωνα με τις πρόσφατες εκτιμήσεις της Eurostat κατά το 2^ο τρίμηνο του 2020 το ΑΕΠ των 19 χωρών της ευρωζώνης λόγω της επίδρασης της πανδημίας που προκλήθηκε από τον κορονοϊό μειώθηκε κατά -11,8% έναντι του προηγούμενου τριμήνου και των 27 χωρών μελών της Ε.Ε κατά -11,4%². Σε σύγκριση με το 2^ο τρίμηνο του 2019 ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ σημείωσε πτώση κατά -14,7% στην ευρωζώνη και -13,9% στην ΕΕ(27). Στις ΗΠΑ ο ρυθμός ανάπτυξης το δεύτερο τρίμηνο του 2020 (έναντι του 2^{ου} τριμήνου 2019) διαμορφώθηκε σε -9,1%, ενώ στη Μ. Βρετανία ο ρυθμός μεταβολής διαμορφώθηκε σε -21,7%. Η υψηλότερη μείωση έναντι του αντίστοιχου τριμήνου του προηγούμενου έτους καταγράφηκε στην Ισπανία (-22,1%) και ακολούθησαν Γαλλία (-18,9%), Ιταλία (-17,7%), Πορτογαλία (-16,3%), Μάλτα (-15,2%), Κροατία (-15,1%), Βέλγιο (-14,4%), Ουγγαρία (-13,5%), Αυστρία και Σλοβενία (-12,9%), Σλοβακία (-12,2%), Κύπρος (-11,9%), Γερμανία (-11,3%), Τσεχία (-11,0), Ρουμανία (-10,5%) Ολλανδία (-9,0%), Λετονία (-8,6%), Βουλγαρία (-8,5%), Δανία (-8,2%), Πολωνία (-7,9%), Σουηδία (-7,7%), Εσθονία (-6,5%), Φινλανδία (-6,3%), Λιθουανία (-4,0%), Ιρλανδία (-3,7%). Ο ρυθμός ανάπτυξης στην Ελλάδα διαμορφώθηκε σε (-15,2%). Για το 2021 σύμφωνα με τις προβλέψεις του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου η ανάπτυξη στην Ελλάδα αναμένεται να διαμορφωθεί σε +4,1%³.

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος (ESI)⁴ για την ευρωζώνη αυξήθηκε τον Σεπτέμβριο σε 90,2 έναντι 74,9 τον Ιούνιο.

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Οκτώβριο του 2020.

Το τρίτο τρίμηνο του 2020 ο γενικός δείκτης οικονομικού κλίματος (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO General Index) παρουσίασε ανάκαμψη και αυξήθηκε στις 129 μονάδες. Η μικρή άνοδος ερμηνεύεται ως περιορισμός της απαισιοδοξίας που είχε επικρατήσει έντονα τα προηγούμενα δύο τρίμηνα, με παράλληλη βελτίωση των προσδοκιών για ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας ιδιαίτερα μετά την άρση των περιοριστικών μέτρων που είχαν επιβληθεί για τον περιορισμό της εξάπλωσης της νόσου. Ο δείκτης αποτυπώνει επίσης μια νέα κανονικότητα στην οργάνωση της εργασίας η οποία έχει διαμορφωθεί, βάσει της οποίας οι CEOs θα διοικήσουν τις επιχειρήσεις στο επόμενο χρονικό διάστημα.

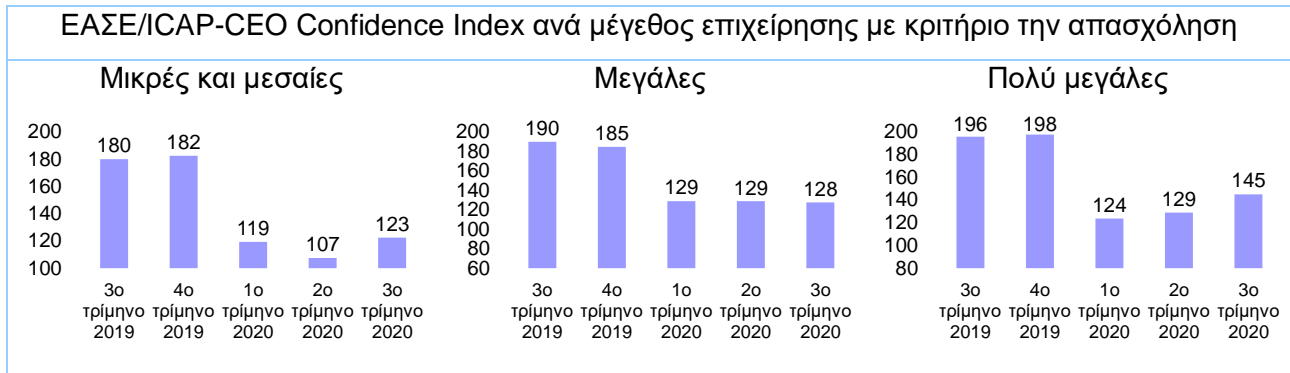

² Eurostat, newsrelease euroindicators, 8 September 2020.

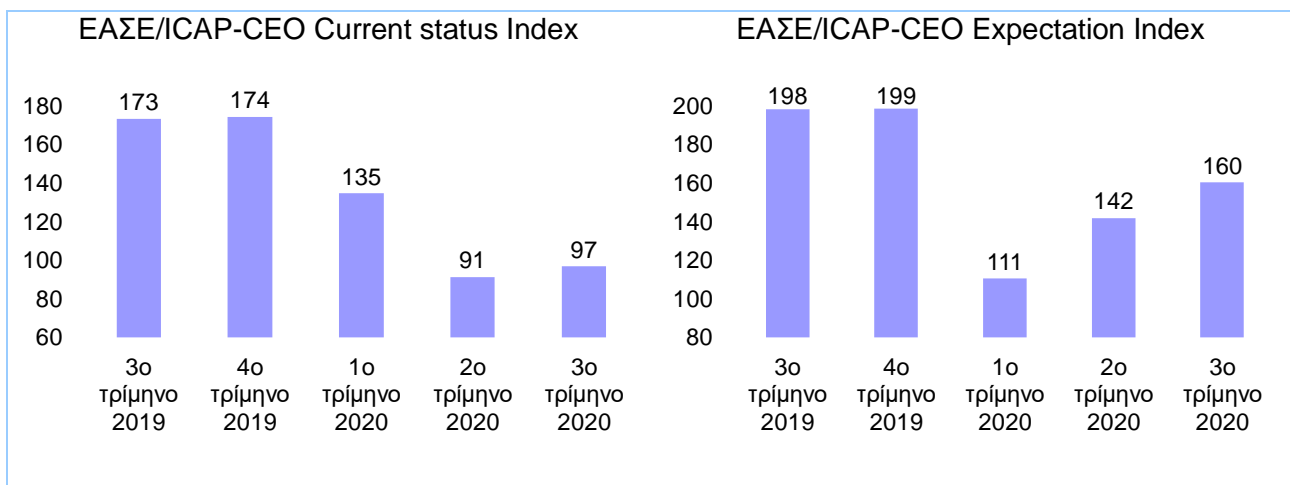
³ IMF, World Economic Outlook, October 2020.

⁴ European Commission, Business and consumer survey results for September 2020.

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων ανά κατηγορία μεγέθους δείχνει αύξηση του δείκτη στις μικρές, μεσαίες και πολύ μεγάλες επιχειρήσεις, ενώ παράλληλα καταγράφεται στασιμότητα του δείκτη στις μεγάλες επιχειρήσεις.

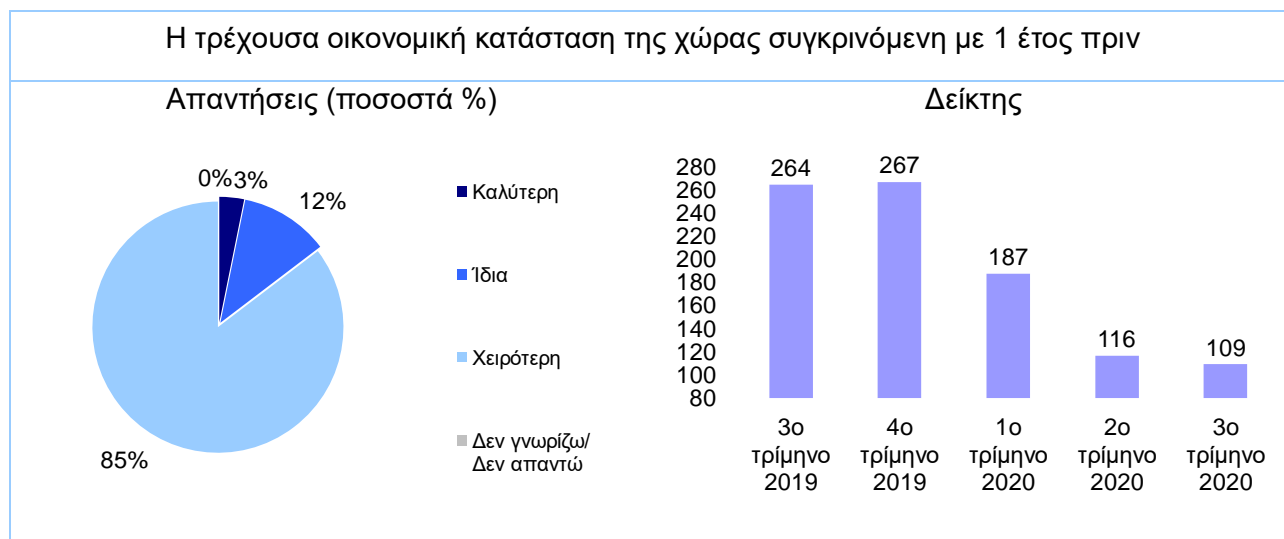

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ-CEO Current status Index) σημείωσε μικρή άνοδο αυτό το τρίμηνο, ενώ ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ-CEO Expectation Index) ανέκαμψε γρηγορότερα αυξανόμενος στις 160 μονάδες.

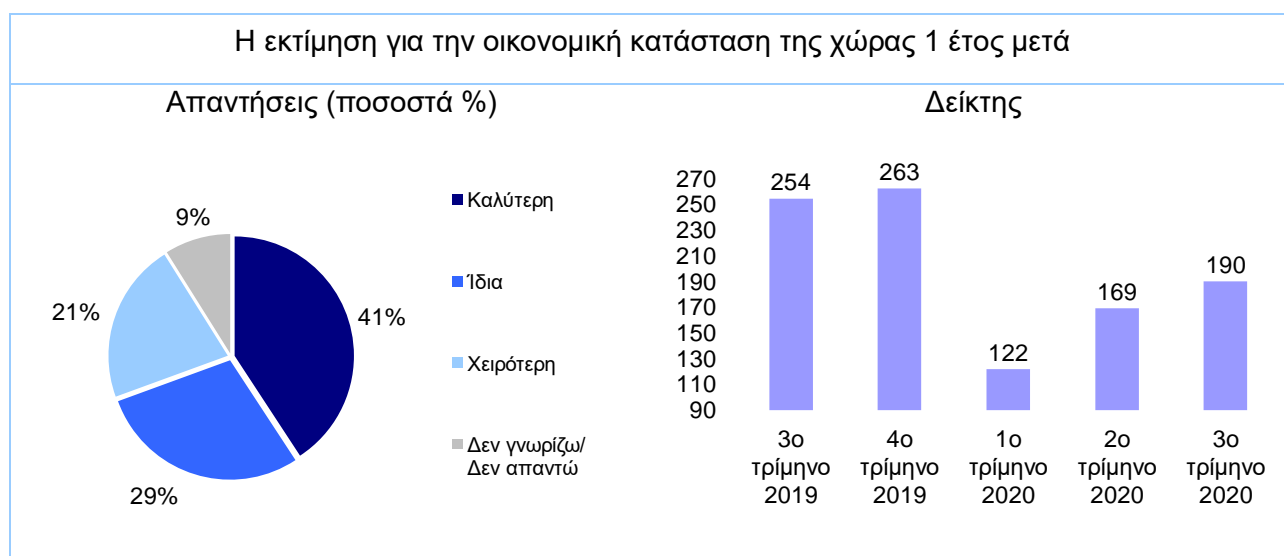

Τα αναλυτικά αποτελέσματα της έρευνας Οκτωβρίου 2020

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης της χώρας παρουσίασε μικρή πτώση στις 109 μονάδες έναντι 116 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι επιδεινώθηκε η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας συγκρινόμενη με 1 έτος πριν αυξήθηκε από 81% το προηγούμενο τρίμηνο σε 85%. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνει ότι βελτιώθηκε η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας μειώθηκε σε 3% έναντι 7% το προηγούμενο τρίμηνο.

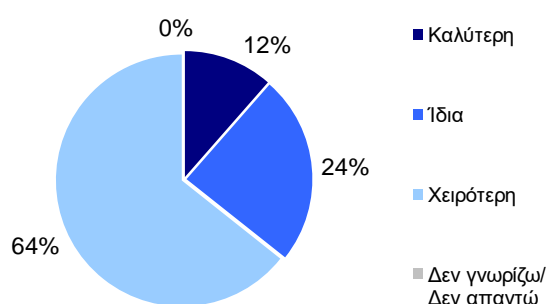
Ο δείκτης πρόβλεψης της οικονομικής κατάστασης της χώρας ένα έτος μετά παρουσίασε άνοδο στις 190 μονάδες έναντι 169 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που εκτιμά ότι η οικονομική κατάσταση της χώρας θα είναι καλύτερη στο επόμενο έτος αυξήθηκε σε 41% έναντι 36% το προηγούμενο τρίμηνο, ενώ το 21% των CEOs δηλώνουν ότι θα επιδεινωθεί, έναντι 36% το προηγούμενο τρίμηνο.

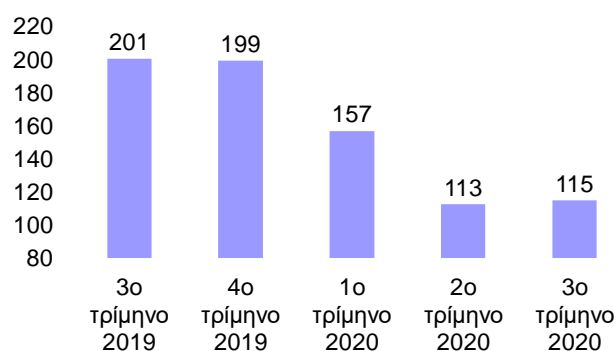
Ο δείκτης της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις αυξήθηκε οριακά στις 115 μονάδες έναντι 113 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα κατάσταση του κλάδου τους είναι καλύτερη σε σχέση με 1 έτος πριν ανήλθε σε 12%, ενώ σύμφωνα με το 64% των CEOs η τρέχουσα κατάσταση στον κλάδο είναι χειρότερη.

Η τρέχουσα οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης σε σχέση με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

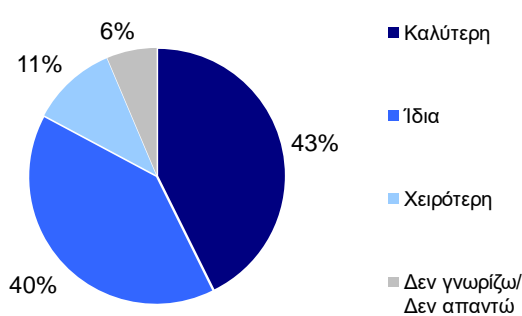
Δείκτης

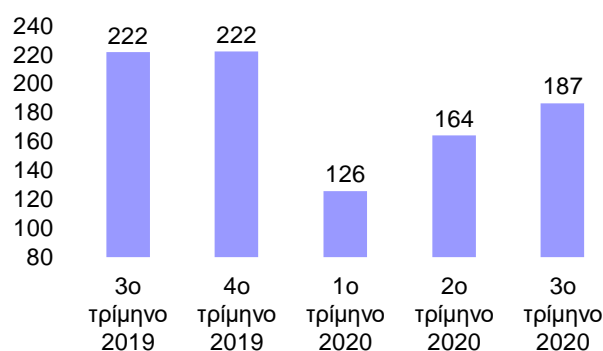
Ο δείκτης προσδοκιών για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης σημείωσε αξιόλογη αύξηση στις 187 μονάδες έναντι 164 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που θεωρούν ότι σε ένα χρόνο οι κλάδοι που δραστηριοποιούνται θα είναι σε καλύτερη οικονομική κατάσταση σε σχέση με την τωρινή διαμορφώθηκε σε 43% έναντι 37% το προηγούμενο τρίμηνο.

Η εκτίμηση για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης 1 έτος μετά

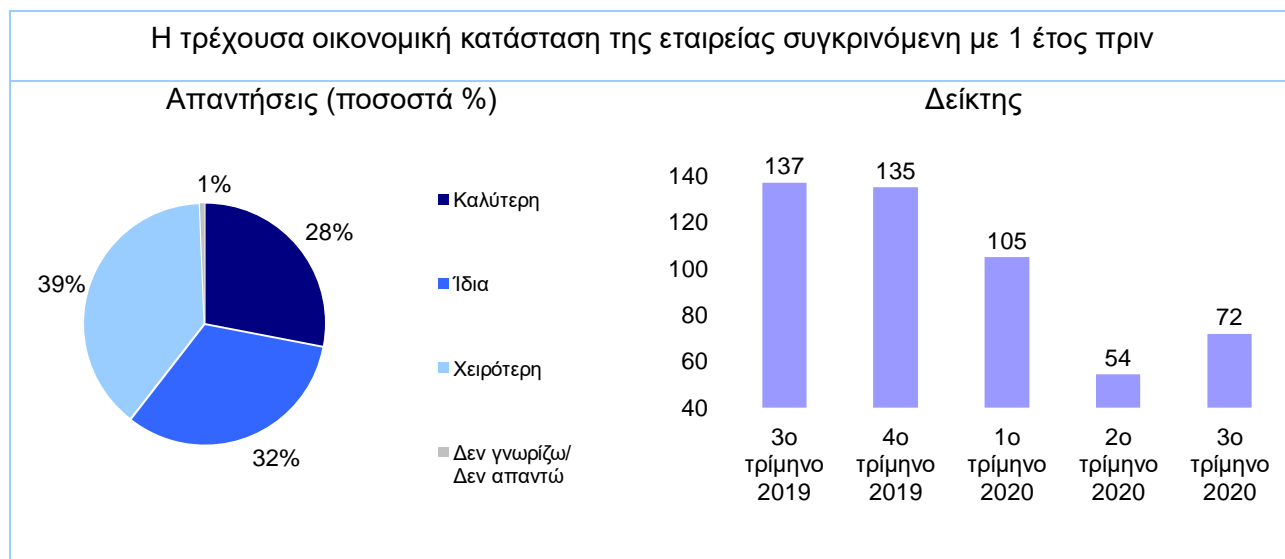
Απαντήσεις (ποσοστά %)

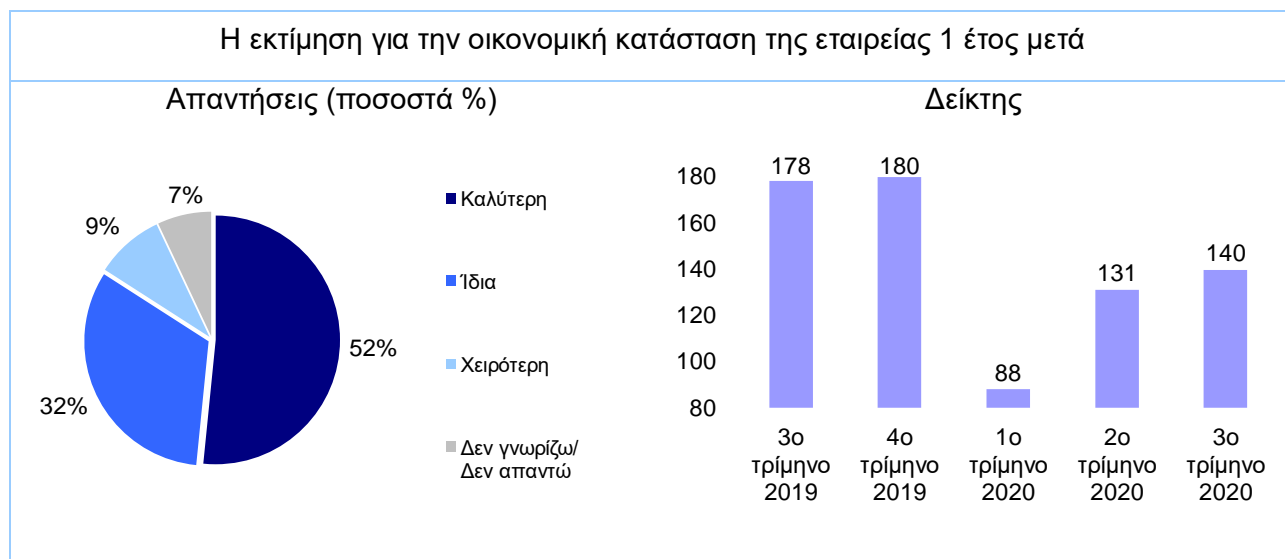
Δείκτης

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης των εταιρειών σταμάτησε την πτωτική πορεία και αυξήθηκε στις 72 μονάδες έναντι 54 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα οικονομική κατάσταση των εταιρειών τους έχει βελτιωθεί σε σχέση με ένα έτος πριν διαμορφώθηκε σε 28% έναντι 20% το προηγούμενο τρίμηνο. Παράλληλα το 39% των CEOs δηλώνουν ότι οι εταιρείες που διοικούν βρίσκονται σε χειρότερη οικονομική θέση έναντι του προηγούμενου έτους, ποσοστό ωστόσο που είναι μειωμένο σε σχέση με το 48% στο προηγούμενο τρίμηνο.

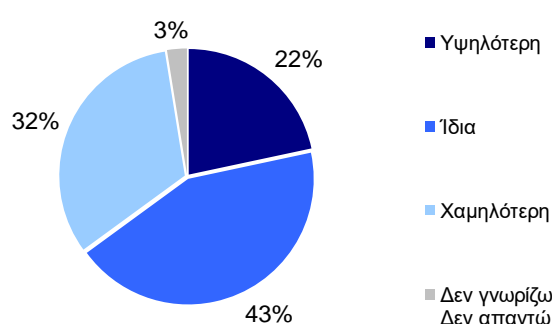
Ο δείκτης προσδοκιών των CEOs για την οικονομική κατάσταση της εταιρείας τους το επόμενο έτος σημείωσε άνοδο στις 140 μονάδες έναντι 131 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που αναμένει βελτίωση στο επόμενο έτος σημείωσε μικρή αύξηση σε 52% έναντι 50% το προηγούμενο τρίμηνο. Παράλληλα το 9% (έναντι 14% το προηγούμενο τρίμηνο) των CEOs προβλέπουν στο επόμενο έτος επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης των εταιρειών που διοικούν.

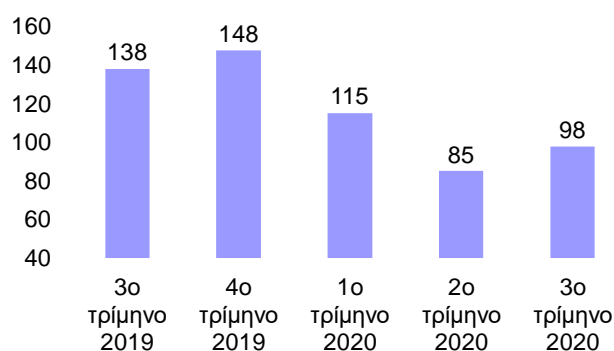
Ο δείκτης τρεχουσών δαπανών για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου παρουσίασε άνοδο στις 98 μονάδες έναντι 85 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα επενδυτική δαπάνη των επιχειρήσεων που διοικούν είναι υψηλότερη σε σχέση με το προηγούμενο έτος διαμορφώθηκε σε 22% έναντι 19% το προηγούμενο τρίμηνο. Παράλληλα ελαττώθηκε σε 32%, έναντι 42% το προηγούμενο τρίμηνο, το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι οι εταιρείες τους πραγματοποίησαν μειωμένες επενδύσεις στην τρέχουσα περίοδο.

Η τρέχουσα δαπάνη για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου της εταιρείας σε σχέση με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

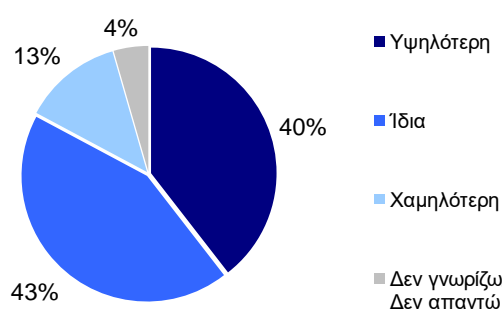
Δείκτης

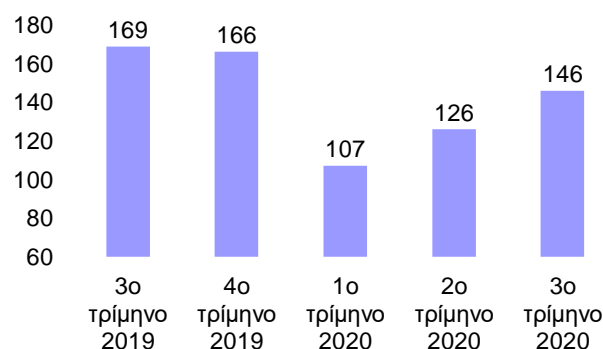
Ο δείκτης επενδυτικών προσδοκιών συνέχισε την ανοδική του πορεία και ανήλθε στις 146 μονάδες έναντι 126 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι οι επενδυτική δαπάνη στις επιχειρήσεις τους θα είναι υψηλότερη κατά τον επόμενο χρόνο, διαμορφώθηκε σε 40%, μερίδιο που αυξάνεται σε 61% για τις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις. Αντίθετα το 13% των CEOs πιστεύει ότι στο επόμενο έτος οι επενδύσεις στις επιχειρήσεις τους θα είναι μειωμένες.

Η εκτίμηση για την δαπάνη επενδύσεων παγίου κεφαλαίου της εταιρείας 1 έτος μετά

Απαντήσεις (ποσοστά %)

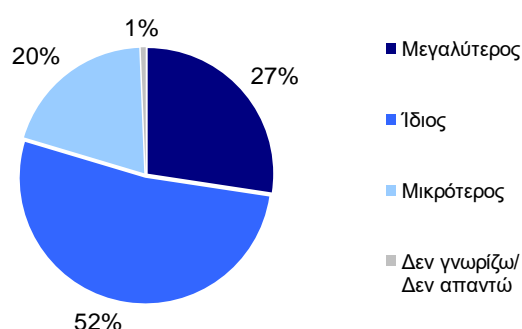
Δείκτης

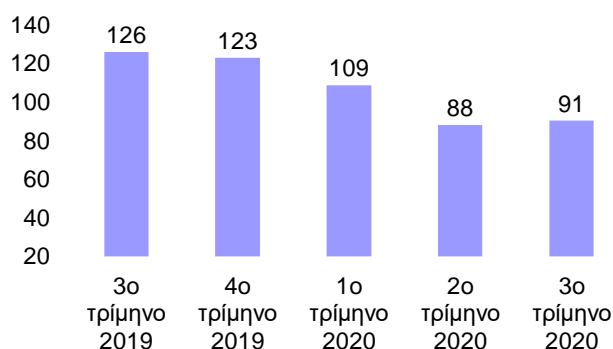
Ο δείκτης τρέχουσας απασχόλησης παρουσίασε μικρή άνοδο στις 91 μονάδες έναντι 88 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι ο αριθμός των εργαζομένων στις επιχειρήσεις που διοικούν είναι μεγαλύτερος σε σύγκριση με ένα έτος πριν διαμορφώθηκε σε 27%, ποσοστό το οποίο ανήλθε σε 35% για τις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις και 34% για τις εμπορικές επιχειρήσεις.

Ο αριθμός εργαζομένων της εταιρείας συγκρινόμενος με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

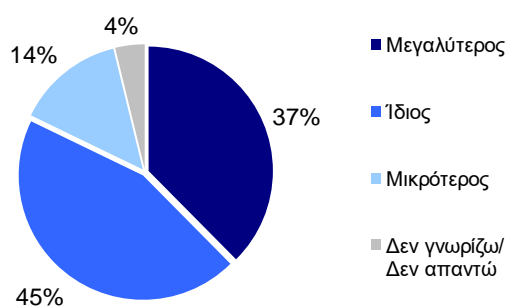
Δείκτης

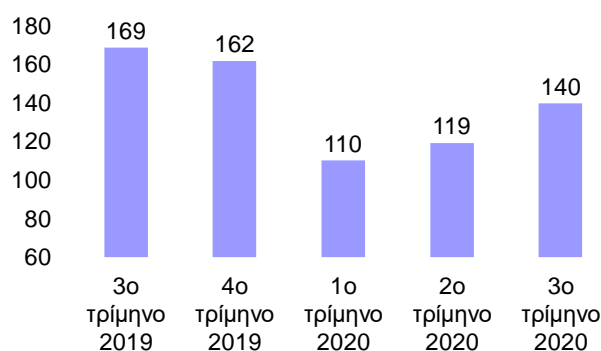
Ο δείκτης προσδοκιών απασχόλησης αυξήθηκε σημαντικά στις 140 μονάδες έναντι 119 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το μερίδιο των CEOs που δηλώνουν ότι η απασχόληση στις εταιρείες που διοικούν θα είναι αυξημένη 1 έτος μετά διαμορφώθηκε σε 37%, ποσοστό που αυξάνεται σε 61% για τις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις. Παράλληλα το 14% των CEOs αναμένει στο επόμενο έτος μικρότερο αριθμό εργαζομένων.

Ο αριθμός εργαζομένων της εταιρείας 1 έτος μετά

Απαντήσεις (ποσοστά %)

Δείκτης

Εκτός των βασικών ερωτήσεων που υποβάλλονται κάθε τρίμηνο στους CEOs, ζητήθηκε επιπλέον η

γνώμη τους για την επάνοδο σε τροχιά ανάπτυξης της Ελληνικής οικονομίας το επόμενο έτος 2021.

Ένας στους πέντε CEOs, πιστεύει η Ελληνική οικονομία το 2021 θα αναπτυχθεί με υψηλούς ρυθμούς. Ωστόσο η πλειοψηφία σε ποσοστό 62% θεωρεί ότι η ανάπτυξη θα κινηθεί σε χαμηλούς ρυθμούς, ποσοστό που αυξάνεται σε 83% για τους CEOs βιομηχανικών επιχειρήσεων και 70% για τους CEOs εμπορικών επιχειρήσεων. Αντίθετα το 17%

των CEOs δηλώνουν ότι το 2021 η ύφεση θα συνεχιστεί.

Οι CEOs ερωτήθηκαν επιπλέον για την υποστήριξη τους στην ένταξη στο συνταξιοδοτικό σύστημα

της χώρας του κεφαλαιοποιητικού πυλώνα. Ένας στους δύο CEOs δηλώνει ισχυρή υποστήριξη θεωρώντας το σημαντικό μεταρρυθμιστικό μέτρο, αναλογία που αυξάνεται σε έξι στους δέκα για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων. Παράλληλα ένας στους τρεις CEOs δηλώνει μέτρια υποστήριξη στο μέτρο πολιτικής, ενώ μόλις το 6% των CEOs δίνει μικρή υποστήριξη.